

MARKKINAOIKEUS

PÄÄTÖS

Nro 413/19

23.9.2019

Dnro 2019/205

VALITTAJA YIT Suomi Oy

VASTAPUOLI Tuusulan kunta

ASIA Julkista hankintaa koskeva valitus; täytäntöönpanon salliminen

MUUTOKSENHAUN KOHDE

Tuusulan kunnan kunnanvaltuuston hankintapäätös 10.6.2019 § 82, Monio-rakennuksen toteuttajan ja elinkaarimallin palveluntuottajan valinta

HANKINTAMENETTELY JA ASIAN KÄSITTELY MARKKINAOIKEUDESSA

Tuusulan kunta (jäljempänä myös hankintayksikkö) on julkaissut 23.8.2018 EU-hankintailmoituksen kilpailullisella neuvottelumenettelyllä toteutettavasta lukio- ja kulttuuritalo Monion elinkaarihankkeesta.

Tuusulan kunta on 10.6.2019 tekemällään hankintapäätöksellä § 82 valinnut Monio-rakennuksen toteuttajaksi Skanska Talonrakennus Oy:n ja elinkaarimallin palveluntuottajaksi Caverion Suomi Oy:n, jotka ovat jättäneet tarjouksensa ryhmittymänä.

YIT Suomi Oy on tehnyt markkinaoikeudelle kysymyksessä olevaa hankintaa koskevan valituksen, jossa se on muun ohella vaatinut edellä todetun päätöksen kumoamista.

Tuusulan kunta on pyytänyt, että markkinaoikeus sallii kysymyksessä olevan hankintapäätöksen täytäntöönpanon.

YIT Suomi Oy on antanut täytäntöönpanon sallimista koskevasta hankintayksikön vaatimuksesta lausuman, jossa se on vastustanut hankintapäätöksen täytäntöönpanon sallimista.

MARKKINAOIKEUDEN RATKAISU

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (hankintalaki) 151 §:n 1 momentin mukaan valituksen tultua vireille

markkinaoikeus voi kieltää, keskeyttää tai sallia hankintapäätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä hankintamenettelyn muutoin keskeytettäväksi väliaikaisesti markkinaoikeuden käsittelyn ajaksi. Pykälän 2 momentin mukaan päättäessään 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä markkinaoikeuden tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei toimenpiteestä aiheudu vastapuolelle tai muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat.

Hankintayksikkö on vaatinut, että markkinaoikeuden sallii hankintapäätöksen täytäntöönpanon markkinaoikeuskäsittelystä huolimatta.

Hankintayksikkö on perusteluna hankintapäätöksen täytäntöönpanon sallimiselle esittänyt muun ohella, että lukio- ja kulttuuritalo Monion tulevia käyttäjiä ovat Tuusulan lukio, Tuusulan kansalaisopisto, Tuusulan lasten ja nuorten kuvataidekoulu, Keski-Uudenmaan musiikkiopisto ja Taito Uusimaan Helmi -käsityökoulu. Opiskelijoita on yhteensä 750–800 ja työntekijöitä noin 80–85. Monioon tulee opetustilojen lisäksi kuntalaistiloja yhteisöllisen toiminnan tukemiseen sekä kaksi salia esitettävälle taiteelle ja kulttuurituotannolle. Mainitut tilat puuttuvat tällä hetkellä kunnasta.

Tuusulan kansalaisopiston nykyiset tilat poistuvat käytöstä lähivuosina, kun nykyiset tilat Hyrylän ostoskeskuskiinteistössä puretaan. Viivästys johtaa riskiin siitä, että kansalaisopisto jää kokonaan ilman toimitiloja, koska kunnalla ei ole tilavarantoa Hyrylässä. Keski-Uudenmaan musiikkiopiston, Taito Uusimaan käsityökoulun sekä Tuusulan lasten ja nuorten kuvataidekoulun nykyiset tilat ovat elinkaarensa lopussa sekä osin hyvin huonokuntoiset. Sisäilman laadun osalta niissä on merkittäviä riskejä. Vanhat tilat ovat myös toiminnallisesti epäkäytännölliset ja ahtaat. Näin ollen on välitön tarve saada kaikille edellä mainituille toimijoille uudet, terveet ja turvalliset tilat.

Monion tulevia käyttäjiä opiskelee tällä hetkellä merkittävä määrä Tuusulan lukion Hyrylän toimipisteessä Hyrylän koulukampuksella. Monion valmistuttua lukio on tarkoitus siirtää pois Hyrylän koulukampukselta ja vapauttaa näin yläasteelle tiloja koulun uudemmassa osasta eli mahdollistaa siirtyminen pois sisäilmaongelmista kärsivistä vanhoista luokkatiloista. Monion valmistumisen viivästyminen vaarantaisi myös yläasteen noin 400 oppilaan ja noin 40 opettajan työskentelyolosuhteet.

Sisäilmaongelmat Hyrylän koulukampuksella erityisesti yläasteen tiloissa heikentävät olennaisesti opetuksen toimivuutta sekä opiskelijoiden ja opettajien työviihtyvyyttä. Hankintayksikön mahdollisuudet huolehtia lakisääteisistä opetustehtävistään ja tarjota turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö oppilaille ja opiskelijoille kärsivät hankintapäätöksen täytäntöönpanon viivästyksen johdosta.

Viivästys saattaa myös laukaista jälleen uusien väistötilojen hankinnan. Arvion mukaan näiden väistötilojen hankinnan kustannusvaikutus olisi noin 1,6 miljoonaa euroa.

Tuusulan kunnassa järjestetään asuntomessut kesällä 2020. Suunnitellun aikataulun puitteissa Monion rakennustyön on tuolloin tarkoitus olla jo melko pitkällä, ja rakennuksen tavoitteena on olla messuilla innostava esimerkki uusien opetus- ja kulttuuritilojen suunnittelusta sekä toimia hirsirakentamisen oheiskohteena.

Monio-hanke on saanut muun muassa arkkitehtuurikilpailun kautta runsaasti kansainvälistäkin julkisuutta. Hankkeen viivästyminen olisi suuri julkisuustappio hankintayksikölle vetovoimatekijänä.

Hankinnassa on kyse rakennustöistä, joiden kannalta suorittamisvuodenaika on erittäin tärkeä. Mikäli hankintasopimuksen solmiminen ja töiden käynnistyminen olennaisesti viivästyy suunnitellusta aikataulusta, mahdollisuus hyödyntää rakennustöissä ajanjaksoa ennen talven 2019–2020 alkua pienenee olennaisesti.

Koska kyse on keskeisesti koulurakennuksena toimivasta kohteesta, tilojen vaihtamisesta opiskelijoille ja opetukselle aiheutuvaa vahinkoa voidaan pienentää ajoittamalla vaihto lukukauden alkuun. Mikäli rakennusurakka saadaan aloittaa välittömästi, valmistuminen ajoittuu tämän kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti kevätlukukauden alkuun vuonna 2022. Muussa tapauksessa luovutus tilaajalle tapahtuu vähintään puoli vuotta alkuperäisestä aikataulusta jäljessä.

Ottaen vielä huomioon asian tuomioistuinkäsittelyn tavanomaisen keston, aiheutuisi hankintayksikölle merkittäviä lisäkuluja muun ohella mahdollisten väistötilojen järjestämisestä, kustannusnoususta ja palveluntuottajalle aiheutuneiden ylimääräisten kustannusten korvauksista. Tästä voi seurata huomattavia, jopa miljoonien eurojen kustannusvaikutuksia, jotka koituvat välittömästi hankintayksikön ja sen asukkaiden vahingoksi.

Lisäksi on todellinen riski, että voittanut tarjoaja joutuu vetäytymään hankkeesta, jos hankintapäätöksen täytäntöönpano viivästyy edelleen useita kuukausia. Vetäytymiselle ei ole esteitä sen jälkeen, kun hankinnassa annettujen tarjousten voimassaolo päättyy marraskuussa 2019. Siten on mahdollista tai jopa todennäköistä, että hankkeen olennainen viivästys johtaisi hankinnan keskeytymiseen, mikä olisi hankinnan tavoitteiden kannalta kestävätilanne.

Toisin kuin täytäntöönpanon keskeytyksen jatkumisesta, hankintapäätöksen täytäntöönpanon sallimisesta ei aiheudu haittaa kenenkään intresseille tai oikeuksille. Valittajan tarjous on ollut pelkästään rakentamistyön osalta yli seitsemän miljoonaa euroa kalliimpi

kuin voittaneen tarjoajan tarjous ja yli 11 miljoonaa euroa kalliimpi kuin hankintayksikön alun perin hankkeeseen varaama määräraha. Hankkeen toteuttaminen valittajan tarjouksen mukaisesti ei olisi käytännössä mahdollista hankkeeseen varattuihin määrärahoihin liittyvistä syistä, vaan valittajan tarjouksen valikoituminen tarjouskilpailun voittajaksi johtaisi hankinnan keskeyttämiseen. Valittajalla ei siis ole mahdollisuutta saada hankintasopimusta itselleen.

Valittaja on vastaustanut täytäntöönpano sallimista ja todennut lausumassaan muun ohella, että hankintayksikkö on voinut vaikuttaa hankintamenettelyn aikatauluun. Aikataulu ei ole kuitenkaan ollut kiireinen. Hanketta on valmisteltu jo vuonna 2015 ja arkkitehtikilpailu on käynnistynyt kesäkuussa 2017 ja päätynyt mainitun vuoden syyskuussa. Arkkitehtikilpailua koskeneessa hankintailmoituksessa ei ole mainittu mitään hankkeen kiireellisyydestä. Lisäksi hankintaa rasittavat vakavat virheet, kuten ilmoitusvirhe ja virheet tarjousten vertailuperusteiden asettamisessa ja vertailussa.

Hankintayksikkö on antamassaan lisälausumassa esittänyt muun ohella, että Monio-hanke on valittajan kuvaamalla tavalla ollut vireillä eri vaiheissaan useita vuosia, mikä on luonteenomaista lähes kaikille suurille rakennushankkeille eikä merkitse, että hankintapäätöksen täytäntöönpanoa voitaisiin lykätä.

Musiikkiopisto, tanssiopisto ja kuvataidekoulu toimivat tällä hetkellä ahtaissa ja toimintaan huonosti sopivissa tiloissa. Nämä tilat muodostavat merkittävimmät esteet ja rajoitteet kunkin yksikön toiminnan kehittämiseksi. Kansalaisopiston käytössä oleva rakennus puretaan lähitulevaisuudessa. Kaikki Monio-hankkeen toteutuksen viiveet johtavat merkittävään haittaan näiden yksiköiden opiskelijoille.

Hyrylän koulukeskuksen osalta hankintayksikön vuonna 2019 saamat kuntotutkimusten ja -tarkastusten tulokset osoittavat, että vuosina 1960-1990 rakennetussa koulukeskuksessa on lukuisia riskirakenteita, jotka ovat omiaan johtamaan merkittäviin sisäilmaongelmiin. Koulukeskuksen ulkovaipassa ja alapohjarakenteissa on todennettuja ilmavuotoja sisätiloihin, alapohjissa on tuulettamattomia maanvaraisia rakenteita, valesokkeleita ja maanpinnan alapuolisia putkikanaaleja, rakenteissa on sementtilastulevyä, julkisivujen rakenteista puuttuu tuuletus, maapohjan kosteus pääsee sisätiloihin ja vesikatot ovat huonossa kunnossa. Kohteesta on löytynyt merkittävä määrä mikrobivaurioita ja betonisten rakenteiden teräksissä on korroosiovaurioita.

Valittaja on antanut vielä täytäntöönpanon sallimista koskevan lisälausuman, jossa se on muun ohella esittänyt, että mikäli koulutustiloissa on niin vakavia puutteita ja sisäilmaongelmia, kuin hankintayksikkö on esittänyt, erityisesti Hyrylän koulutuskeskuksen toiminta on joka tapauksessa siirrettävä viipymättä väistötiloihin. Asiassa ei voida odottaa 2-3 vuotta voittaneen tarjoajan tarjouksen mukaisen rakennusurakan valmistumista. Näin ollen yleinen etu ei muodosta

perustetta täytäntöönpanon sallimiselle. Myöskään hankkeen budjetointiin liittyvät seikat eivät riitä perusteeksi täytäntöönpanon sallimiselle. Jo tässä vaiheessa hankkeen alkuperäinen budjetti on kasvanut noin 4–6 miljoonaa euroa.

Markkinaoikeus toteaa, että kysymyksessä oleva hanke sisältää elinkaaripalveluiden lisäksi myös Monio-talon rakentamisen. Markkinaoikeus katsoo, että kysymyksessä olevaa hankintaan ei ole siihen sisältyvän rakennusurakan perusteella taloudelliset ja erityisesti tekniset rajoitteet huomioon ottaen mahdollista toteuttaa hankintalain 153 §:n mukaisin väliaikaisin järjestelyin.

Koska hankintaa ei ole mahdollista toteuttaa väliaikaisena järjestelyinä markkinaoikeuskäsittelyn aikana, merkitsisi täytäntöönpanolupapyyntöön hylkääminen sitä, että rakennusurakkaa ei olisi mahdollista toteuttaa suunnitellussa aikataulussa.

Hankintayksikkö on hankkeen aikataulun osalta kiinnittänyt huomiota siihen, että osassa niiden toimijoiden tiloista, jotka ovat siirtymässä Monio-taloon sen valmistuttua, on merkittäviä sisäilmaan ja toiminnallisuuteen liittyviä ongelmia ja puutteita. Lisäksi hankintayksikkö on viitannut muun ohella hankkeen viivästymisen aiheuttamiin eriperusteisiin ylimääräisiin kustannuksiin.

Markkinaoikeus toteaa, että hankintamenettelyn täytäntöönpanon viivästymisestä aiheutuu hankintayksikölle lähtökohtaisesti lähes aina haittaa ja kustannuksia, joita ei voida kuitenkaan vielä yksistään pitää esteenä täytäntöönpanon väliaikaiselle kiletämiselle. Hankintayksikön tulee jo hanketta suunniteltaessa varautua jossain määrin myös mahdollisiin markkinaoikeuskäsittelyn aiheuttamiin viivästyksiin ja niistä aiheutuviin seuraamuksiin.

Kun otetaan huomioon se, että hankintayksikön ilmoituksen mukaan Monio-talo valmistuu, jos rakennushanke päästään aloittamaan välittömästi, vasta vuoden 2022 alulla, markkinaoikeus katsoo, ettei Monio-talon rakennushanke tai sen viivästyminen vaikuta siihen, miten hankintayksikkö mahdollisesti voi menetellä torjuakseen akuutteja sisäilmaongelmia.

Ottaen vielä huomioon, että hankintapäätöksen täytäntöönpanon jälkeen valittajan mahdollisuudet saada oikeussuojaa rajoittuvat merkittävästi, kun hankintalain 154 §:n 1–3 kohtien mukaiset ensisijaisina seuraamuksina käytettäväksi tarkoitetut niin sanotut reaalisuraamukset eivät enää ole käytössä markkinaoikeus katsoo, ettei hankintamenettelyn täytäntöönpanon viivästymisestä aiheudu hankintayksikölle tai muiden oikeuksille tai yleisen edun kannalta suurempaa haittaa kuin toimenpiteen edut olisivat. Näin ollen markkinaoikeus hylkää hankintayksikön vaatimuksen hankintapäätöksen täytäntöönpanon sallimisesta.

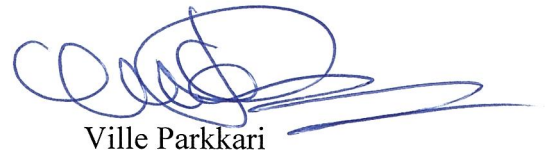
MUUTOKSENHAKU

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 165 §:n nojalla tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 168 §:n 1 momentin nojalla markkinaoikeuden päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Valitusosoitus on liitteenä.

Markkinaoikeustuomari

Ville Parkkari

JAKELU

YIT Suomi Oy; maksutta
Tuusulan kunta; maksutta

VALITUSOSOITUS (hankinta-asiat)

Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Kuitenkin päätökseen, jolla markkinaoikeus on määrännyt hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun, saa hakea muutosta valituslupaa pyytämättä valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen**.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin perusteella valituslupa on myönnettävä, jos

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valitusaika

Korkeimmalle hallinto-oikeudelle osoitettu valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuunottamatta.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Milloin kysymyksessä on asianosaisen suostumuksen perusteella tapahtuva sähköinen tiedoksianto, tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jolloin asiaa koskeva viesti on viestin vastaanottajan vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Jos päätös on toimitettu todisteellisena sähköisenä tiedoksiantona hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa, tiedoksisaantipäivä on silloin, kun vastaanottaja on avannut viestin sähköisessä asiointipalvelussa. Jos tällä tavoin tiedoksi annettava viesti ei ole kuitenkaan avattu seitsemän päivän kuluessa sen toimittamisesta asiointipalveluun, toimitetaan tiedoksianto muulla tavoin.

Jos päätös on toimitettu asianosaisen suostumuksen perusteella tavallisena sähköisenä tiedoksiantona mainitussa asiointipalvelussa, sen katsotaan tulleen annettuna tiedoksi vastaanottajalle kolmantena päivänä siitä, kun se on toimitettu asiointipalveluun, jollei muuta näytetä.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä voidaan toimittaa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, faksilla, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen tuomioistuimen aukioloajan päättymistä. Aukiolo päättyy kello 16.15.

Korkeimman hallinto-oikeuden osoite:

Postiosoite:	Käyntiosoite:
PL 180	Fabianinkatu 15
00131 Helsinki	Helsinki
Faksi	029 564 0382
Sähköposti	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu	
https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet	

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- valittajan yhteystiedot, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- kun valittamiseen vaaditaan valituslupa, perusteet, joilla sitä haetaan
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valituskirjelmä on valittajan, tämän laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituskirjelmän on laatinut joku muu henkilö, on valituskirjelmässä mainittava myös tämän nimi ja kotikunta.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Jos korkeimmalle hallinto-oikeudelle toimitetussa sähköisessä asiakirjassa on selvitys asiamiehen toimivallasta, asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa. Korkein hallinto-oikeus voi kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos sillä on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- markkinaoikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- tiedoksisaantitodistus
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimustensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu markkinaoikeudelle
- asiamiehen valtakirja, jollei asiamies ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Maksut

Muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa tarkemmin säädetään.